

РОЗДІЛ 4 ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

УДК 811.161.2'373.611'25:821.161.2(092)
DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2026.46.1.29>

ПОЛЬСЬКА РЕЦЕПЦІЯ АВТОРСЬКОГО СЛОВОТВОРЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА: ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

POLISH RECEPTION OF TARAS SHEVCHENKO'S AUTHORIAL WORD FORMATION: A TRANSLATION STUDIES PERSPECTIVE

Адах Н.А.,
orcid.org/0000-0002-4146-4990
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови та славістики
Рівненського державного гуманітарного університету

Совтис Н.М.,
orcid.org/0000-0001-6025-545X
доктор філологічних наук,
професор, завідувач кафедри української мови та славістики
Рівненського державного гуманітарного університету

Статтю присвячено аналізу специфіки перекладу авторських лексичних новотворів, зокрема авторських юкстапозитів, Т. Шевченка польською мовою.

Метою дослідження було з'ясування способів перекладу авторських юкстапозитів Т. Шевченка польською мовою. Об'єктом дослідження стали авторські інновації поета, засвідчені в його оригінальних поетичних текстах та в польських перекладах поезій Т. Шевченка. Предмет дослідження – лексико-семантичні особливості авторських юкстапозитів поета, способи їх відтворення польською мовою.

Розглянуто рецепцію творчості Т. Шевченка у перекладах Л. Совінського, А. Гожалчинського, С. Жеромського, П. Свенцицького, Є. Єнджеєвича та інших представників польської літератури XIX–XX ст.

Досліджено 135 лінгвістичних одиниць, які є відповідниками 135 лексичних інновацій поета, з-поміж яких виокремлено та проаналізовано 70 авторських юкстапозитів. Здійснено компаративний аналіз авторських юкстапозитів Т. Шевченка та їхніх відповідників у польській мові. На основі порівняльного дослідження доведено, що успішна ретрансляція шевченківських новотворів польською мовою залежить від глибини розуміння перекладачем не лише мовної картини світу, а й етнокультурного контексту та ментальних особливостей українського народу.

Установлено, що переклад авторських юкстапозитів здебільшого здійснено за допомогою траслітерації / транскрипції, калькування, що зумовлено насамперед словотворчою особливістю юкстапозитів. Виявлено, що авторські неологізми, перекладені указаними способами, зберігають своє звучання у мові перекладу.

З'ясовано, що значно менше представлено переклад авторських юкстапозитів за допомогою описового способу, який дозволяє зберегти семантику авторських неологізмів. Установлено, що дослівний переклад максимально наближає польський відповідник до структурної моделі та семантики авторського оригіналу. Засвідчено найменше перекладів авторських юкстапозитів Т. Шевченка за допомогою приблизного та антонімічного способів.

Ключові слова: українська мова, польська мова, авторський лексичний новотвір, лексична інновація, неологізм, авторський юкстапозит, переклад польською мовою, способи перекладу, Т. Шевченко.

The article is dedicated to analyzing the specifics of translating Taras Shevchenko's authorial lexical neologisms, in particular his authorial juxtaposed compounds, into Polish.

The aim of the study was to identify the ways in which Taras Shevchenko's authorial juxtaposed compounds are rendered in Polish. The object of the study consists of the poet's authorial innovations attested in his original poetic texts and in Polish translations of Shevchenko's poetry. The subject of the study is the lexical-semantic features of the poet's authorial juxtaposed compounds and the ways in which they are reproduced in Polish.

The reception of Taras Shevchenko's work in translations by L. Sowiński, A. Goralczyński, S. Żeromski, P. Święcicki, J. Jędrzejewicz, and other representatives of Polish literature of the 19th and 20th centuries is examined.

A total of 135 linguistic units corresponding to 135 lexical innovations by the poet were analyzed, among which 70 authorial juxtaposed compounds were identified and examined in detail. A comparative analysis of Taras Shevchenko's authorial juxtaposed compounds and their Polish equivalents was conducted. On the basis of the comparative study, it was demonstrated that the successful rendering of Shevchenko's neologisms into Polish depends on the translator's deep understanding not only of the linguistic worldview, but also of the ethnocultural context and the mental characteristics of the Ukrainian people.

It was established that the translation of authorial juxtaposed compounds was mostly carried out by means of transliteration/transcription and calquing, primarily due to the word-formation features of juxtaposed compounds. It was found that authorial neologisms translated by these methods preserve their sound in the target language.

It was clarified that authorial juxtaposed compounds are much less frequently rendered by means of descriptive translation, which makes it possible to preserve the semantics of the authorial neologisms. It was established that literal translation brings the Polish equivalent as close as possible to the structural model and semantics of the authorial original. The smallest number of translations of Taras Shevchenko's authorial juxtaposed compounds was found to have been rendered by approximate and antonymic methods.

Key words: Ukrainian language, Polish language, authorial lexical neologism, lexical innovation, neologism, authorial juxtaposed compound, translation into Polish, translation methods, Taras Shevchenko.

Постановка проблеми. Творчість Т. Шевченка вирізняється не лише силою художнього слова та глибиною змісту, а й особливою ідіостильовою самобутністю. Одним із характерних явищ його словотворчої практики є авторські лексичні новотвори (далі АЛН). Зафіксовані неологізми виконують насамперед важливу стилістичну функцію: вони увиразнюють образність, підсилюють емоційний вплив, відображають світоглядні та культурні особливості українського простору ХІХ ст.

Переклад авторських інновацій на інші мови, зокрема польську, становить складне завдання для перекладача. Проблема полягає у збереженні семантичної насиченості та поетичної експресії, адже буквальний переклад часто не передає авторські інтенції, а надмірна адаптація може призвести до втрати індивідуального стилю.

Першим перекладачем творів Т. Шевченка був Л. Совінський [13], який ще за життя поета зробив спробу донести його слово польському читачеві. А вже наприкінці ХІХ–ХХ ст. до перекладів долучилися Л. Бельмонт, А. Гожалчинський, С. Грудзінський, Є. Єнджеєвич, С. Жеромський, П. Свенцицький, В. Фельдман та ін. Також активно перекладав і популяризував твори письменника І. Франко. Варто зазначити, що переклади мали значний культурно-історичний вплив, оскільки забезпечували діалог культур, знаходили відгуки у польському суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам дослідження неологізмів присвячено багато робіт вітчизняних та польських лінгвістів (Б. Ажнюк, С. Єрмоленко, Є. Карпіловська, Н. Клименко, В. Русанівський, О. Стишов, О. Тараненко, Д. Буттлер, К. Клоцінська, Е. Бальцежан, Т. Смулкова та ін.). Авторську неологію представлено у розвідках Н. Адах, Г. Вокальчук, Н. Гаврилюк, О. Жижомі, Ж. Колоїз, О. Кирилюк, В. Максимчука, Н. Сологуб, С. Кані, Й. Токарського, Т. Смулкової, Г. Ядацької та ін.

Питання перекладу авторської неологічної лексики у польському та українському мовознавстві майже не досліджувалося. Поодинокі розвідки (Р. Зорівчак, Т. Данкевич, І. Козаченко, В. Карабан) присвячені переважно способам

перекладу неологізмів з англійської /польської /німецької на українську мову. Дослідники (Р. Зорівчак, І. Козаченко, П. Ньюмарк) зараховують авторські неологізми до безеквівалентної лексики. Найбільш проблемним є переклад реалій, які перекладознавці розглядають як вид безеквівалентної лексики. Р. Зорівчак зауважує, що фактичний переклад реалій неможливий, оскільки прямих відповідників у цільовій мові немає, тому перекладач віднаходить семантико-стилістичний відповідник або відтворює реалії методом транслітерації [5, с. 92].

Творча спадщина Т. Шевченка неодноразово ставала об'єктом лінгвістичного аналізу в працях В. Ващенко, Т. Черторижської та ін. У ХХІ ст. неологічний доробок поета проаналізовано у розвідках Н. Данилюк [4], Г. Вокальчук, Н. Данилюк, К. Литвин, Л. Малевич, О. Рогач [14], Г. Вокальчук [3]. Н. Адах, Н. Данилюк, Н. Совтис описали способи перекладу неологічної лексики поета польською мовою [1]. Однак в українському та польському мовознавстві у перекладознавчому аспекті відсутній комплексний аналіз АЛН загалом, і авторських юкстапозитів зокрема. З огляду на це, порівняльне вивчення неології Т. Шевченка вирізняється актуальністю та новизною.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати способи перекладу авторських юкстапозитів Т. Шевченка польською мовою. Об'єктом дослідження стали авторські інновації поета, засвідчені в його оригінальних поетичних текстах та в польських перекладах поезій Т. Шевченка. Предмет дослідження – лексико-семантичні особливості авторських юкстапозитів поета, способи перекладу авторських інновацій засобами польської мови.

Матеріалом для наукової розвідки слугував корпус поетичних творів класика української літератури, представлений у шеститомному зібранні [8, 9] та виданні «Кобзар» (2013 р.) [10]. Для детального вивчення інновацій використано «Словник лексичних новотворів Т. Шевченка» (укладач Г. Вокальчук) [3].

Методом суцільної вибірки у перекладах поетичних текстів Т. Шевченка польською мовою

виявлено й лінгвістично інтерпретовано 135 лінгвістичних одиниць, які є відповідниками 135 авторських лексичних новотворів Т. Шевченка. Більшість АЛН Т. Шевченка утворена способом юкстапозиції (51 % від усього корпусу зафіксованих АЛН).

Виклад основного матеріалу. Юкстапозит – це «кількаосновне складне слово, що утворилося шляхом складання слів» [7, с. 742]. Як відомо, визначальною структурною ознакою юкстапозитів є поєднання в межах однієї номінативної одиниці двох (зрідка більше) загалом різних за значенням слів, при цьому традиційно розрізняють такі типи утворень, як слова-повтори, синонімічні зближення, парні зближення сумарної семантики і слова типу “означуване – означення” (прикладка) [Цит.: за 2, с. 60]. Т. Шевченко, як зазначає Г. Вокальчук, активно використовував складені найменування в ролі емоційно-експресивного засобу. Саме завдяки активному використанню складених найменувань (які були утворені здебільшого за фольклорними зразками типу “означуване + означення (прикладка)” і яким поет надавав перевагу перед однослівними АЛН) Т. Шевченко розширював традиційний словник української поезії, реалізовував словотворчі потенції мови в галузі предметної номінації, а також започаткував певну традицію у галузі стилістичного використання таких номінацій [2, с. 60].

Поетичні твори, у яких зафіксовано авторські юкстапозити Т. Шевченка, перекладено Є. Єнджеєвичем, П. Куприсем, Б. Лепким, Ю. Лободовським.

Розглянемо докладніше найбільш поширені способи перекладу авторських юкстапозитів Т. Шевченка польською мовою.

У польських перекладах поета засвідчено такі зразки транслітерації: *чех-слав'янин – czech-słowianin*; *могила-гора – mogiła-góra*, *фельдфельд-цар – feldfelbel-car* та ін., пор.: *Дніпро, Україну згадаєм, Веселі селища в гаях, Могили-гори на степах – I веселенько заспіваєм* [9, с. 309]. / *Dniepr, Ukrainę przypomniemy, Wesole siola pośród gajów, i Mogiły-góry w naszym kraju – I wesolutko zanucim...* [10, с. 369]; *Гомоніла Україна, Довго гомоніла, Довго-довго кров степами Текла-червоніла* [8, с. 159]. / *I szumiała Ukraina, Długo, długo krew po stepach Ciekła-czerwieniła*. [10, с. 79].

Переклад компонентів складеної номінації здійснено за допомогою транслітерації і заміни загальноживаного слова синонімом. Наприклад, АЛН *москаль-пройдисвіт* перекладено транслі-

терацією компонента *москаль (Moskal)* і синонімом до слова *пройдисвіт – волоцюга (włóczyki)*: *Tumarivna-Nemirivna Ludźmi gorduwała... A moskaля-пройдисвіта Нищечком вітала!* [9, с. 296] / *Tymarzówna-Niemirówna Ludźmi pogardzała... A Moskala-włóczykija Cichcem przyjmowała!* [10, с. 360]; пор. також: *Поставлю хату і кімнату, Садок-райочок насажу* [9, с. 290]. / *Postawię chatę i komnatę, Posadzę także sadek-raik* [10, с. 356].

У складі АЛН *диво-цариця* титул дружини царя передано транслітерованим відповідником *саруса*, а компонент *-диво* перекладено прикметником *рієкна*: *Цар цвенькає; А диво-цариця, Мов та чапля меж птахами, Скаче, бадьориться* [8, с. 186]. / *Car mówi coś, A рієкна sarusa, Jak ta czapla na mokradłach, Wdziękami zachwysa* [10, с. 125–126]. Зауважимо, що лексема *диво* в оригіналі має негативно-іронічне забарвлення, а польський відповідник *рієкна* – позитивне, що не відповідає тональності першотвору.

Лексичну інновацію *цариця-небога* перекладено за допомогою родо-видової заміни (*żoneczka*) і транслітерації (*nieboga*): *...аж ось і сам, Високий, сердитий, Виступає; обок його Цариця-небога, Мов опеньок засушений, Тонка, довгонога...* [8, с. 186] / *Aż oto: sam, Wysoki i srogi Ukazał się. Koło niego Żoneczka nieboga, Jak podpieńka zasuszona, Cienka, długonoga* [10, с. 125].

Авторські юкстапозити Шевченка в аналізованих перекладах зрідка перекладено калькуванням, наприклад: *хрест-кайдани – krzyż-kajdany*, *сльози-слова – łzy-słowa*, пор.: *Гріх, душа жива! А може, їй легше буде на тім світі, Як хто прочитає ті сльози-слова, Що так вона щиро колісь виливала...* [8, с. 61] / *...grzech, dusza jest żywa! A może lżej będzie jej na tamtym świecie, Gdy ktoś je przeczyta, te łzy-słowa tkliwe, Co ona tam szczerze je kiedyś wylała...* [10, с. 50]; *І ви, плебей-гречкочії, І ви молилися, та вас Ніхто не милує. Не вміють Вас і помиловать гаразд!* [9, с. 224] / *A wy plebeje-hreczkosieje, Czy nie modliliście się też? Dlaczegoż na was on nie leje Tej strugi łask? «A bo to, wiesz, Oni miłować nie umieją Nas, biednych ludzi»* [10, с. 306]; *Походимо ж, моя зоре... Зійдемо на гору, Спочинемо, а тим часом Твої сестри-зори Безвічнії понід небом Попливуть, засяють* [9, с. 308]. / *Pochodzimy, moja gwiazdo... Na górę wzejdziemy, Odпочniemy, a tymczasem Pod niebem, nad ziemią, Twoje siostry-gwiazdy wieczne Popłyną, zapłoną* [10, с. 367].

Часто перекладачі поєднують два способи перекладу (наприклад, транслітерацію та калькування) під час передачі АЛН польською мовою.

Особливо це стосується юкстапозитів, як-от: *Отак-то, Богдане! Занапастив еси вбогу Сироту Украйну! За те ж тобі така й дяка. Церков-домовину Нема кому полагодить!!* [8, с. 233] / *Takto na skazanie Ty sierotę-Ukrainę Wydałeś, Bohdanie! Taka ci też dziś podzięka... Kto się znajdzie ninie, Aby cerkiew-grób naprawić?* [10, с. 155]; *Меж мови-розмови* [8, с. 341]. / *Wśród mowy-rozмову* [10, с. 68]; *Як оступлять тебе, доле, Діточки-дівчата Й защебечуть по своєму...* [9, с. 93] / *Gdy obstąpią ciebie, dolo, Dzятки te, dziewczęta, Zaszcebiocą według swego...* [10, с. 233].

Індивідуально-авторський прислівник *просто-навпростець* відтворено за допомогою синтаксичної конструкції *підемо прямо вперед*: *Ходімо просто-навпростець До Ескулапа на ралець – Чи не одурить він Харона І Парку-пряху?..* [9, с. 308–309] / *To chodźmy w prostym już kierunku – Do Eskulapa z podarunkiem – Czy nie szuka on Charona I Parki-prządki?..* [10, с. 367].

Описовий переклад повинен точно відбивати основний зміст позначеного неологізмом поняття, напр.: *...не втечете І не сховаєтеся; всюди Вас найде правда-мста...* [9, с. 269] / *... ucieczka się nie uda, Nie umkniecie! Zemsta prawdy Was dosięgnie wszędzie!* [10, с. 347]. *Несе з України Аж у Сибір ланцюг-пума... А ти будеш тута У розкоші і не будеш Ні знати, ні чути Його плачу вседневного...* [9, с. 176] / *Dźwiga z Ukrainy Aż na Sybir ciężkie pęta... A ty będziesz uśmiechnięta, Życ w dostatku? nie usłyszysz I nie zapamiętasz Całodziennych jego szlochów?..* [10, с. 276].

Під час передавання іншою мовою АЛН – фонівих лексем (зокрема прецедентних феноменів), значення яких відрізняється в мові оригіналу й мові перекладу, застосовують приблизний переклад. У таких випадках зберігається основне значення слова, проте в іншомовному тексті воно відрізняється від мови оригіналу обсягом лексичного значення. Прикладом цього способу є переклад авторського юкстапозита *горе-Запорожжя*, у якому компонент *Запорожжя* є історичною реальією, позначеною національно маркованою лінгвооддиницею. Запорізька Січ, як відомо, – це організація українського козацтва, що склалася в середині XVI ст. у пониззі Дніпра за порогами. АЛН перекладено словом із більш широким значенням: номінація *Запорожжя* замінена іменником *Січ*. У «Словнику української мови» це слово тлумачиться як „організація українського козацтва у XVI–XVIII ст.”, „місце розташування цієї організації” [6, с. 234]. Отже, приблизний переклад АЛН *горе-Запорожжя* синонімічною номінацією *Січ* цілком виправданий із погляду збере-

ження в контексті історичної конотації, а також з метою дотримання метричних параметрів, адже односкладова структура цього слова стає ідеальним римотворчим елементом, що забезпечує структурну цілісність строфи, пор.: *Як покидали запорожці Великий Луг і матір Січ, Взяли з собою Матер Божу, А більш нічого не взяли, І в Крим до хана понесли На нове горе-Запорожжя* [9, с. 33]. / *Gdy naszych dotknął kłęski bicz, Gdy opuszczali zaporoską Ziemię – Wielki Łuh i Sicz, Zabrali z sobą Matkę Boską, A więcej już nie wzięli nic. Do Krymu ją ponieśli z troską – Na nową – żal się Boże! – Sicz!* [10, с. 209].

Стражденна Україна у творах Т. Шевченка засвідчена мовними образами *нени, бездітної вдовиці, безталанної вдови, удови-небоги*. Перекладачі намагаються відтворити ці образи близько до оригіналу. Так, АЛН *Україна-небога* перекладено описовою конструкцією *моя Україна, моя небога*: *Послав З табун я коней до оboзу, Гармату, гаківницю два вози, Пиона, пшелицю, що придбав, Я всю мізерію оддав Моїй Україні-небозі... І трьох синів своїх* [9, с. 210]. / *Raz posłałem Aż tabun koni do obozu, Armatę, rusznic ze dwa wozy, Pszenicę, pszono, co zebrałem, To całe mienie jej oddałem, Mej Ukrainie, mej niebodze... I synów trzech* [10, с. 294].

Одиничним прикладом представлено ілюстрацію антонімічного перекладу, під час якого слово або конструкція оригіналу замінюються протилежними за значенням (антонімом) у мові перекладу: *Воскресни, мамо! І вернися В світлицю-хату; опочий, Бо ти аж надто вже втомилась, Гріхи синовні несучи* [9, с. 268]. / *Zmartwychwstań, Mamo! I do chaty opuszczonej Wróć, odpocznij, udręczona Podłością synów* [10, с. 347]. Як відомо, *світлиця* – це чиста, світла, парадна кімната в будинку [6, с. 92], *opuszczony* в польських перекладах тлумачиться як залишений, покинутий [12].

Авторський юкстапозит *переваги-ваги* передано за допомогою синонімічних дієслів *хитається, гоїдається*: *Простяглася По діброві понад Дніпром Козацька ватага. А за ними кобзар Волох Переваги-ваги Шкандибає на конику, Козакам співає...* [8, с. 90] / *Ciągnie lasem Sna kozacka ta wataha Ponad Dnieprem w ciszy. A za nimi kobziarz Wołoch Chwieje się, kołysze, Kuśtykając na koniku, Śpiewa w ciszy leśnej* [10, с. 83].

У більшості АЛН Т. Шевченка компоненти складених найменувань представлено окремими словами: *хороше-дороге – рієкного і drogiego, снитись-говоритись – co śnić się, mówić*, пор. також: *Сирота-собака має свою*

долю... [8, с. 40] / *Nawet pies sierota ma w świecie swą dolę...* [10, с. 31]; *I на єдиную свою Та Мату дивиться і плаче Тихенько-тихо; ангел спить, То щоб його-то не збудить* [9, с. 261]. / *A matka patrzeć nie przestaje Na swe jedyne i znów płacze Cichutko, cicho. Anioł śpi już, I żeby ze snu nie wybijając* [10, с. 340]; *Меж царями-судіями На раді великій Став земних владик судити Небесний Владика* [8, с. 260]. / *Pośród królów oraz sędziów W zgromadzeniu wielkim Zaczął władca niebios sądzić Ziemięskich władców wszelkich* [10, с. 188].

В окремих випадках наявний переклад компонентів окремими слова із заміною у мові перекладу синонімічною одиницею, напр.: *Тільки і остались, Що пороги серед стeny. Ревуть-завивають: «Поховали дітей наших, I нас розривають».* *Ревуть собі й ревітимуть* [8, с. 111]. / *Tyle z chwały szczytnej, Co poroży pośród stepu. Ryczą, lamentują: «Pochowali dzieci nasze I nas rozkopują».* *Ryczą sobie, będą ryczeć* [10, с. 105].

У перекладах авторських юкстапозитів Т. Шевченка натрапляємо також на дослівний переклад АЛН, який максимально наближає дібраний відповідник до оригінального найменування: *сирота-кобзар – sierota-kobziarz, нево-роги – nie wrogi, світ-брат – światło-brat*, пор. також: *За що ж тебе, світе-брате, В своїй добрії, теплій хаті Оковано, омурано (Премудрого одурено)* [9, с. 286]. / *Za cóż ciebie, światło-bracie, W twojej dobrej, ciepłej chacie Skuto i zamurowano (Najwyższego oszukano)* [10, с. 354].

У поетичних творах зрідка трапляються випадки перекладу юкстапозитів, утворених за моделлю „узуальне слово + узуальне слово”, загальновживаним словом, напр.: *гола-наголо – пага, тихо-сумний – tęskny, дитина-син – syn: Рости ж, серце-тополенько, Все вгору та вгору...* [8, с. 51] / *Róśnij, róśnij, topoleńko, W ciąż w górę, pod chmurę...* [11, с. 20].

АЛН *нива-десятина* адекватно перекладено архаїчним демінутивом *niweńka: Розвернися ж на всі боки, Ниво-десятино! Та посьїся не словами, А розумом, ниво!* [9, с. 291] / *Wujnie rozłóż się, szeroko, I w potyślnym czasie Nie słowami się, niweńko, Lecz mądrością zasiej!* [10, с. 357].

Висновки. Отже, для польського перекладача юкстапозиція є стилістичним та структурним викликом. Із-поміж проаналізованих 135 авторських лексичних новотворів Т. Шевченка виокремлено та описано 70 авторських юкстапозитів. Найбільше переклад здійснено за допомогою траслітерації / транскрипції, калькування, що зумовлено насамперед словотворчою особливістю юкстапозитів. Значно менше представлено переклад авторських юкстапозитів за допомогою описового та дослівного способів. Одиначними прикладами представлено приблизний переклад.

Подальші дослідження перекладів авторських неологізмів українських письменників польською мовою мають вагоме значення для перекладознавства. Вони сприяють виявленню спільних рис у словотворенні обох мов та зміцнюють міжкультурну комунікацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адах Н., Данилюк Н., Совтис Н. Неологія Тараса Шевченка: способи перекладу польською мовою. *Закарпатські філологічні студії: журнал Ужгородського національного університету* / [гол. ред. І. М. Зимомря]. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 40. Т. 1. С. 185–191.
2. Вокальчук Г. М. Оказіональні лексичні новотвори в українській поезії ХХ століття : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.01. Київ : НАН України, Ін-т укр. мови, 2009. 634 с.
3. Вокальчук Г. М. Словник лексичних новотворів Т. Шевченка (містить 159 одиниць) *Територія мови Тараса Шевченка* : монографія / С. Я. Єрмоленко та ін. ; за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. С. 259–288.
4. Данилюк Н. Фольклорні засоби шевченкового тексту в аспекті аперцепції. *Наукові записки. Ніжинського державного ун-ту ім. Миколи Гоголя : Філологічні науки*. Кн. 1. Ніжин, 2013. С. 8–13.
5. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози). Львів : Вид-во при ЛДУ, 1989. 215 с.
6. Словник української мови : в 11 томах. Київ : Наукова думка, Т. 9. 1978.
7. Українська мова : Енциклопедія / редкол.: Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін. Київ : Українська енциклопедія, 2000. 752 с.
8. Шевченко Т. Зібрання творів : у 6 т. Київ, 2003. Т. 1: Поезія 1837–1847. 784 с.
9. Шевченко Т. Зібрання творів : у 6 т. Київ, 2003. Т. 2: Поезія 1847–1861. 784 с.
10. Шевченко Т. Кобзар ; упоряд., вст. ст. Р. Лубківського ; ілюстр. М. Стороженка. Львів : Світ, 2013. 408 с.: іл. 89.
11. Шевченко Т. Переклади поезій на польську мову ; за ред. Б. Лепкого. Т. 14. 1936. Варшава – Львів : Український науковий інститут. 388 с.
12. GLOSBE : онлайн-словник. URL: <https://pl.glosbe.com/pl/pl/opuszczony>

13. Taras Szewczenko, studium przez Leonarda Sowińskiego, z dołączeniem przekładu «Hajdamaków». Wilno. Nakładem Michała Gałkowskiego, 1861. W drukarni A.H. Kirkora, str. (2) +LVIII + 127.

14. Vokalchuk H., Danylyuk N., Lytvyn K., Malevych L., & Rohach O. Taras Shevchenko's Neologism Снігоквіт (Snihokvit): Psycholinguistic, Lexico-Semantic and Cultural Aspects. *Східноєвропейський журнал психолінгвістики*. 2022. Vol. 9. No 1. URL: <https://eejpl.vnu.edu.ua/index.php/eejpl/article/view/601>

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 30.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 22.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026